

REGISTERED NO. B. 156

श्री जैनधर्म प्रकाश.

The Jaina Dharm Prakash.

— श्री १५६ —

प्राप्ताप्तातातिशयः परमवदरभे संयमः सत्यवाक्य ।
 काले वाक्ये प्रदानं युवतिजनकयासूकभावः परेषाम् ॥
 सुभाषितोविभंगो मुरुषु च विनयः सर्वभूतानुकम्पा ।
 मातामयः सर्वशास्त्रेभ्यः परतविधिः श्रेयसागेष पन्थाः ॥

पृष्ठक २१ धु. वैशाख. संवत् १९६२ अंक २ भा.

प्रगट कर्ता.

श्री जैनधर्म प्रसारक सभा.
 ज्योतिरगरे

विषयानुक्रम.

१. अनीलक. (कलजावृत्त)	२५
२. अर्ध सिद्धि २६२५	२७
३. अनास पञ्चन.	४३

वापक भू. ५ ३१)

वापक ५२ भा. १०

હાલમાં રાજ્યમાં પૂર્ણને આશાવાના કરેલી નહીં.

હોદ્દા નિર્ણય.

પ્રતિક્રમણ હેતુ.

“કિમિત હેતુવર્તે પ્રતિક્રમણક્રમવિધિ” એ નામના શ્રી જગજીવનસિંહ દ્વારા રચેલ છે જે જનબહુચ્છાને અત્યંત ઉપયોગી છે તેવું આખાંત લોકોનાંર કેટલાક વધારા સાથે તૈયાર કરીને અગ્રે વાવ મુદ્દર લાઈપમાં છપાવવા માંડેલ છે. જેને છપાવ રહેતાં હવે હવે આશા થશે તે પાક આઈડીમાં અધાવીને આપવાનું મુકરર કરેલ છે. અર્થે હવે પ્રમાણ વધી જવાથી અને કિંમત લગભગ આઠ ગણના થવાની હોવાથી ગવા વધેની અને આજી થયેલા વધેની જેમજે હોદ્દા આપવાનું મુકરર કરેલું છે. તેવાર થયેથી તરત મેલલવામાં આવશે. પણ નવા વધેલું લગભગ મેલલવાવાનું ક્યા-નયાં માપનું પડશે. ગવા વધેલું લગભગ મેલલવાને અંત થયેલા ગવાઈને “આવડના પાર પ્રત ઉપરની પાર ક્યા”ની છુક હોદ્દા કરીને મેલલવામાં આવશે.

પરી. ખાતાલાઈ શ્રીરમરલાલનું ખેડકારક મરદું.

હવે જણાવેલા કપડાંનું નિવાસી મુકરર મુકરર ૪૦ વર્ષની વયમાં તબ રિમેરની ખોમોલીથી રેલ વધે ૫ ઠે પચેલ પામ્યા છે. તેજો પર્થ સળોમાં મરલાખત લાગણીવળા હતા. જેન વિધિ પ્રમાણે લગ્ન, લગ્ન પ્રમાણે અનુભવ મરલાખત, જેનલાગમાં નિલાગમરલું, નિલાગતેને આથવ રિમેર કરીમાં અથવ મરલી તેના શર કરવારા હતા. લાંબી જેનલાગના ના લગાવ અને રાંધે કરવારા હતા. મુનિસાગના જાણ હતા અને જાના-નવાસ પર્થ શામે રાંધે. એમના અલાવથી લાંબાં સંધમાં ખાસ ખાલી અપી પરી છે. જેમને આજની રમતાના પણ મેમર હતા તેમાં અલા રાંધવાના પણ મેલ લાવ. મેમર ખોલો છે. એમનું ખાતર અનુકરણિય હતું અને મેલર રાંધેખોમેને રિક્કો આપાએ છોડે અને આ કાવુ, રાંધે મેલર જેમ જલ તેમ કિતાવામાં વર્ષ સાધવ કરી લેવાનું જેનજ-મુકરરને મુકરી નિલાગે જાણે.

તંત્રો-

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશ.

કોલકાતા.
મનુજન્ય પામી કરી, કરવા માનીવકાશ;
નેકયુક્ત ચિત્તે કરી, વાંચી જૈનપ્રકાશ.

પુસ્તક રૂ. મું.

સાં. ૧૯૧૧ વૈશાક.

અંક ૨ જો.

ગર્વીષ્ઠક.

(કુલળા)

ગર્વ કરનાર નર ધાય જુનાર આ જગતમાં આપ સ્વયમેવ જાણો,
ગર્વ કરનાર સવણુ સંધા દાસ મેલાસ તે શું ન દિલમાંથી આણો;
ગર્વ કરનાર સનાકરે લવણુતા^૧ મંદ્ર માંડે કલંકો દીસે છે,
ગર્વ ધરી ગાજતા કેસરીસિંહ પણ મેલનાડે જુરીન ગરે છે. ૧

માન અભિમાન જગમાં નથી કોઈનું ભાઈ વિરકાળ નખતુંજ ભાસે,
સ્વર્ગ ઉચે વળી ધરિકમાં આપમે જ રહે તે પડે સર્વ હામે;
કુરુલી ખેલો વિશ્વ મંડાળને જે નરા ધ્યાનથી મારી જોશે,
તેમને ભાસશે પલકમાં ખડકના ગામિની^૨ જૂની રણી ગર્વ જશે. ૨

કનક^૩ નયનો દરે પણ ન જુરવીન કરે મુરખે કરનાર કસ્તુરી ઢાળી,
ચર્ચ શુભધારી કો સીંહ નહિ અવનીમાં બટકતાં બટકતાં જતા ભાળી;
જન્મ પ્રભુ^૪ તે દીધો નીચ ધર શુભળીને સોમનને લક્ષ્મી દણ તું વિરામ્યો,

૧. કારતા. ૨. જગતકર્તા હંમેશ નહીં પણ કુદરત—પરતુ સ્વભાવ.
સોનું. ૪. સુખી. ૫. પ્રભુ શબ્દે અહીં સમર્થ એવું કંઈ સમજવું.

૨૬

શ્રી જૈનધર્મ પ્રકાશ.

ખાવનાસંદેને સર્પ વીંટ્યા બહુ મણિ મણિધર શિરે ઘૂંટી રાખ્યો. ૩
 ગર્વ કરનારનો સટકો રહે ચાર દિન બારતી કલ્સોત્ર મઠી આપ મેસે,
 વદ્યો નૌપનતણા ગર્વ શું પ્રાણિયા અપણ સ્વભાવી જગભાવ દીસે;
 ગર્વ કરનાર નર ખર સમે બાણ્યો પાત્ર ઓણું અને અધિક હોસે,
 દેનામાં નાવ હસે વિદ્વતા કાણુ બસે બેર કરી શોર ધરી સવ નાસે. ૪

ગર્વ નવતો નથી દ્રોહનો જગતમાં અભય પાતાળ કરી એક નાંખે,
 મળ્યુ પ્રભુ દીર્ઘ દ્રષ્ટિ ધરી દીર્ઘી તેં શમિત નિયમિત સખ વ્યક્તિ માંહે;
 ધનિકને લેખ દમ દીર્ઘી દરિદ્રતા ઉચ્ચ નિદાનને શિખ દીર્ઘી,
 તાબડા દોષ રાગતોલ કરી રાખતો ધન્ય પ્રભુ ધન્ય છે તારી બુદ્ધિ. ૫

બાહુ બળવાનને બુદ્ધિ દીર્ઘી નહિ બુદ્ધિ ધરનારને રોગ બાઝાં,
 વિધુરને કામ ખીણ કરી ત્રાસતો સવધૂ તથા વન્ય નિજ રમ્ય બબ્બન^૧;
 ક્રોધા બરવાટકે કુંભાર ઘર દીકરા ધનિક ઘર એક નહિ પુત્ર દીસે,
 વક્ષ ઉપર બિલોં ધ્રુવ ત્યાં કળ નહિ કળ તિલોં ધ્રુવ નહિ શુભ^૨ બાસે. ૬

ક્રોધ જો શોર કરી બળે આ જગતમાં સર્વને સમ કરી સવ નાંખુ,
 ખાઈને પાંશરો તું કરે પલકમાં યમ તાણું સૈન્ય તૈયાર રાખ્યું;
 સહિ મંડળ મહિં દીસતી છે નહિ પૂર્ણતામય કંઠ વરતુ એકે,
 પુત્ર ત્યાં ધન નહિ ધન તિલોં સંપ નહિ સંપ ત્યાં સર્વ નહિ એક કાળે. ૭

એવું બણી અરે મોદ છોડી ખરે ધર્મ જો સાર છે વિશ્વમાંહે,
 મારે તારે નથી સાથ કો આવતું આવતું એક પ્રભુ નામ સાથે;
 ગર્વ કરી પુણ્ય ધરી બસે જીવ દરે નોય નાદિગેત દિન એક મરે,
 છોડી દે માનવી માનને મનથડી તારી બિસાદ શું ખ્યાલ કરી લે.

શા. રાયચંદ કસળચંદ.

બનારસ જૈન પાઠશાળા.

૧ આકાશ. ૨ બબ્બન-બાણી (અં). ૩ પશુપાળ. ૪ સુંદર વિગત

ૐ

પરમ ગુરુમ્હો નમો નમઃ

કાર્ય સિદ્ધિનું રહસ્ય.

પુરુષાર્થનું પ્રાબલ્ય.

“ Man, be up and doing. ”

“કાલો સહાય નિયડે, પુણ્યકર્મ પુરિસકારેણપંચ ।

“સમવાપ સમ્મત્તં, ઇંગ્ગે દોઈ મિચ્છત્તં ॥

શ્રી સમ્મતિ તર્ક.

અનેકાંત શૈલી—સ્યાદ્વાદ અપર નામ અનેકાંત વાદ સદા ન્યવર્ત છે. પીતરામ પરમાત્માએ ઉપદેશક અનેકાંત વાદનું ન્યાં સુધી અવને ભાન નથી, ત્યાં સુધી એની સિદ્ધિ નથી. એકાંતને ભગવાન મિથ્યાત્વ કહે છે; સાપેક્ષ દૃષ્ટિને ભગવાન સમક્ષિત કહે છે. એકનો એક પુરુષ પિતા હોય, પુત્ર હોય, કાકો હોય, મામો હોય, પૌત્ર હોય, પ્રપૌત્ર હોય, દાદો હોય,—આમ એક વ્યક્તિ અનેક સંબંધ અનેકાંત શૈલીને અવગણી ધારે છે. કોઈ આવી શંકા કરે કે, અરે ! એમ કેમ બને ? એકજ જન પિતા, પુત્ર, પૌત્રાદિ કેમ હોઈ શકે ? આ એકાંતવાદી આજ્ઞાને લાઇ આવી શંકા કરે છે. પણ બ્યારે તેને સમગ્ર પૂર્વક અપેક્ષાઓ સમગ્રવચાગાં આવે, ત્યારે તેને ખાતરી થાય છે, કે અનેકાંત શૈલીજ તત્ત્વ પામવાને કુચીરૂપ છે. હવે ઉપર બતાવેલ શંકા દરનારને ન્યાયપુરઃસર સમગ્રવિષયે કે, ભાઈ ! એકજ પુરુષ તેના પુત્રનો પિતા ખરો કે નહિ ? તેજ ફરી તેના પિતાનો પુત્ર ખરો કે નહિ ? તેના બન્નિબ્બનો કાકો ખરો કે નહિ ? તેના ભાણેજની અપેક્ષાએ મામો કહેવાય કે નહિ ? તેના દાદા તરફ દૃષ્ટિ કરતાં તેનો પૌત્ર ગણાય કે નહિ ? તેના બાપના બપાવા તરફ જોતાં તેનો પ્રપૌત્ર ગણાય કે નહિ ? તેના પૌત્રની અપેક્ષાએ દાદો ખરો કે નહિ ? તેના નાનાભાણેનો મોટાભાઈ ખરો કે નહિ ? તેના મોટાભાઈથી નાનોભાઈ ખરો કે નહિ ?

૨૮

શ્રી જૈન ધર્મ પ્રકાશ.

આમ દ્રવ્ય, જ્ઞેન, કાળ, જાત લઘુ સમાધાન કરવામાં આવે તો જ્યાંયાંમાં અનેકાંત વાદિથી 'હા' જ કહેવાય. તેમજ વસ્તુ માત્રનો જુદો જુદો અપેક્ષા, જુદા જુદા નય, જુદાં જુદાં પ્રમાણ, જુદા જુદા ભંગ, જુદા જુદા નિરૂપણ, ધ્યાદિ જુદી જુદી ચિત્રવિચિત્ર પણ સસંબંધ રીતિએ જાનિએ એ નિર્ધાર કર્યો છે; આને અનેકાંતવાદ કહેવામાં આવે છે; આ સ્વાદૃશ્યનામે જોગવાય છે; આ સાપેક્ષભેદી છે. સમ્યક્ દષ્ટિ જ્યોતના ઉદયમાં આ શૈલી રમી રહેલી હોય છે. જ્ઞાનાવસ્થીય કર્મના પ્રવળ ક્ષયોપશયયોગ સમ્યક્ દષ્ટિ જીવ હોય, અને તેનો વચનયોગ સતેજ હોય તો તેના યુગ કાળમાંથી જેજે વચનાયુતો ઝરે છે, તેના પવિત્ર કર્મક્ષયથી જેજે પવિત્ર અક્ષરો મનપાત્ર પર આવેલાય છે.---તે જ્યાં અપેક્ષાયુક્ત હોય છે. જ્ઞાના વસ્થીયનો ક્ષયોપશય મંદ હોય, વચનયોગ પણ મંદ હોય, છતાં સમ્યક્ દષ્ટિ જીવની ક્રિયા પણ સવજ સ્વભાવે અપેક્ષાયુક્ત હોય છે. સમક્રિતા જ્યોતના આ જ્યાં,--વિચાર, ઉચ્ચાર, આચાર--મન, વચન, કાયાના યોગ તેનાં કાષી સદ્વજ સ્વભાવે સાપેક્ષ હોય છે; આમાં કારણબુદ્ધિ તેજોનું સમાવેશ છે. અનેકાંત શૈલીને જોગખનાર કે આચરનાર, જોગખનાર અને આચરનાર સમક્રિતા હોય છે. સમક્રિતા અનેકાંતશૈલીને જોગખે છે કે આચરે છે; જોગખે છે અને આચરે છે. જ્યાં નય, જ્યાં અપેક્ષા પરતે દષ્ટિ કર્યા વિના વસ્તુનું યથાર્થ જ્ઞાન થતું નથી; માટે જાનિએ અનેકાંતને અવગણે છે.

જાગવાનું શિશુસ્ત્રેન દિવાકર શ્રી સમ્મનિતકેમાં કાર્યસિદ્ધિનાં પાંચ સમવાયકારણો દર્શાવતાં પ્રકાશે છે કે:--“(૧) કાળ (૨) પાંચસમવાય સ્વભાવ, (૩) નિયતિ (૪) પૂર્વકૃત અને (૫) પુરુષકાર--ય. આ પાંચ સમવાયનો સ્વીકાર તે સમક્રિત; આમાંથી એક જીવનું જ્ઞાનવું તે મિથ્યાત્વ” સમવાય એટલે **યત્સમવતે**

કાર્યમુત્પન્નત્વે”--જેના મળવાથી કાર્ય નિષ્પત્તિ થાય, તે સમવાય સારું જ મળવાથી કાર્ય નિષ્ફળ ? (૧) કાળ, (૨) સ્વભાવ, (૩) નિયતિ, (૪) પૂર્વકૃત, (૫) પુરુષકાર:--આ પાંચ મળેલાં કાર્ય નિષ્ફળ. માટે એ પાંચને સમવાય કર્યાં. આ પાંચમાંનાં કોઈ એકથી, બેથી, ત્રણથી, કે ચારથી કાર્ય સિદ્ધિ થાય, એમ માનવું નહિ; એમ માનનાર એકાંતિક છે; એકાંત લખ મિથ્યાત્વ છે. કાર્યસિદ્ધિમાં પાંચેની પદ્મ આવશ્યકતા છે. આ વાત આખી

કાર્ય સિદ્ધિનું રહસ્ય.

૨૬

આગળ વિચારિયે છિએ; અને એ આપણને વારતવિક અને ન્યાય પુત્ર
જાન સારશે.

થોડા અંધ નેત્રવાળાઓને એક હાથિનો સમાગમ થયો. તેમાં એકને
હાથિના પગનો સ્પર્શ થયો; બીજાને સુંદરનો સ્પર્શ થયો;
હાથિની ત્રીજાને કાનનો થયો, એમ બુદ્ધાં બુદ્ધાં અંગોના બુદ્ધ બુદ્ધ
આકૃતિ. અંધ નેત્રિયોને સ્પર્શ થયો. પછી હાથિના સ્વરૂપ વિશે પરસ્પર

સ્તિષ્ઠ થતાં જોયું જોયું નેયું હતું, તેબુદ્ધ હાથિનું સ્વરૂપ
તેણે પ્રકાશ્યું. એક કહે હાથિ થાંભલા જેવો હોય; બીજાને કહે નહિ; તેનો
કાનના સ્પર્શ જેવો; ત્રીજાને કહે નહિ એનો સુપાદા જેવો હોય; ચોથો કાંઈ
બુદ્ધને કહેવા લાગ્યો, આગ દરેક પોતપોતાની વાતને ખેંચતા લડવા ઉપર
આવી ગયા. એકલામાં એક નિર્દોષ દક્ષિણાએ બાઇ રાં આવી અડ્યો; તેણે
કમળાનું કારણ સમજી લાખ, તેમને સમજાવ્યા, કે બાઇઓ! હાથિની આ-
કૃતિ તમારામાંના એકેના કહેવા મુજબ નથી. એનો તમે કહો છો એવી
બુદ્ધી બુદ્ધી આકૃતિના વિંડવાળા બુદ્ધા બુદ્ધા અવયવોનો બનેલો અનુભવ
બારે પ્રાણી છે. તમારી પ્રભેદની દૃષ્ટિમાં દોષ હોવાથી. તમને દરેકને હાથિનાં
ને અવયવનો સ્પર્શ થયો, તે મુજબ તેના સ્વરૂપની તમે કહી શકો છો.
હાથિને પગ છે; સુંદ છે; કાન છે; છત્યાદિ અનેક અંગોપાંગ છે; તેમાંનાં
એકને અંગોપાંગને લઈ હાથિની આકૃતિની પરિકલ્પના કર્તવ્ય નથી. આ
સદોષ દૃષ્ટિવાળાની લાઇનનું સમાધાન નિર્દોષ દૃષ્ટિવાળાએ કરી આપ્યું.

સારથ્યોદ્ધ-એકાંત છે ત્યાં ખુલારી છે, ખુલારી છે ત્યાં મિથ્યાત્વ છે,
તે ઠાળવા વિવેક જ્ઞાતિની પરમ આવશ્યકતા છે. પરમ પુણ્યયોગે, સદ્ગુણની
સેનાથી, વીતરાગનાં વચનપર દ્રઢશ્રદ્ધાથી, વીતરાગની બક્ષિતથી, સત્સમાગમે
એ વિવેક બળવત થાય છે, જ્ઞાનિયો એને સમ્યક્ દૃષ્ટિ કહે છે, એને કિંમ
નેત્ર કહેવાં થોડ્ય છે; એની નિર્વિકાર, નિર્દોષ, નિષ્પક્ષપાત, નિર્પક્ષ દૃષ્ટિમાં
ગમ્યના થાય છે. આપણને એ દૃષ્ટિ આરાધનીય છે; તે પ્રાપ્ત કરવા તેને
અનુદાન સાધનો, સરસમાગમ, સત્સેવા, વીતરાગ બક્ષિત, પુણ્યોપાર્જન સતત
કર્તવ્ય છે. આપણને પ્રાપ્ત થએલ અમૂલ્ય મનુષ્ય બનવું પરમ સાર્થક એ છે.

વસંત ઋતુ આવી; વૃદ્ધો ના પત્રવિત થઈ દુર્ગપ્રદ થયા. મધુમાસ
આવ્યો. સદાકારને સુંદર મોઝે બેસી હતી; તેમાંથી ધીમે
સાવચાચ વિ ધીમે નિષ્ઠ આત્રદ્રવ પાડ્યા. આવો ધીમનો મહિમા શીતલ
વેચ્યું. શુભમાં આળા પાડે છે? ના. માટે હિન્દાજોન આંખાનું કારણ

૩૦

શ્રી જૈન ધર્મ પ્રકાશ.

(૧) એકાંત કાળજી કરવું કારણ, વરસાદ બિનાબાગો આવે છે ? ના, કાળ કારણ. તે તો નેત્રી વળતો તેની રત્ન એ આવે છે. કાળે કાળે; કાળે વન્ય; કાળે મરણ; કાળે ગર્ભ; માટે કાળજી કારણ. કાળ-નેજ લઈ બધી વસ્તુ થાય છે.

વર્ષા રત્ન આવી; પર્વતપરની ઔપાધિંગા ફાલી ફળી; બીસાઈ
“ વન્યાસા ”નું વૃક્ષ સુમધ ગયું. કારણ ? બીજી ઔપાધિ-

(૨) એકાંત એનો જરૂરિંગનથી ફાલીફૂલી નીકળવાનો સ્વભાવ; બિ-
સ્વભાવ કા- ચારા “ વન્યાસા ”માં એમ ફાલીફૂલી નીકળવાપણનો
રણ. અભાવ માટે અમને તો સ્વભાવ કારણ લાગે છે. લીંબડો
વાધિયેતો આંગે થાય ? ના લીંબડાથી લીંબડો, આંગાથી

આંગે; કારણ કે લીંબડામાં લીંબડાનો સ્વભાવ લીંબડાપણ, આંગામાં આંગા
પણ છે. સ્વભાવનેજ કમને બધી વસ્તુઓ થાય છે. યુદ્ધા તથા હાંડલીનાં
મગ બાકવા મૂક્યા; મગ બદાઈ ગયા; પણ મગ સાથે રહેલા “ કોરડુ ”
ગમે તેવા હાથ આંધળું છતાં કોરાને કોરા. કારણ ? તાપ તથા વિષ્ણુદકર્મ
મગનો ચડવાનો સ્વભાવ, કોરડુ સ્વભાવેજ એવા કે ગમે તેટલો વખત પ-
ચાવે, સીંચાવે, પણ સીંચેજ નહિ. માટી પાણીમાં નાંખી એકદમ પડળી ગઈ;
પાપાણ (કાળમિંદ પાપાણ) નદીમાં રાત દિવસ બધા વરસ રહ્યા, પણ
એની એ સ્થિતિ: કહણને કહણ. પીકું પાણીમાં નાંખ્યું; ઓગળી ગયું;
સાંપર પાણીમાં નાંખી; સ્કાકરનું પડી થઈ ગયું; પાણી સારું એક નેક થઈ
ગઈ. આ બધી વસ્તુઓ શુદ્ધો બુદ્ધો સ્વભાવ; તે તે સ્વભાવે તે તે કાર્ય થયું;
માટે સ્વભાવજ કાર્યનું કારણ છે.

યોગાનુ યોગ, યોગ પણ એવો બન્યો કે-મારા (Professor) શિક્ષણુરએ
મને બહુ સારી રીતે જે પ્રશ્નો આવવાનાં હતાં, તેજ સમ-

(૩) એકાંત બધી દીધાં હતાં; લાયકેરી આદિનાં પુસ્તકોની યોગવધ
નિયતિ કારણ. પણ બહુ સારી મળી ગઈ હતી; બાંધને આ સહાય નહોતી.
આ નિયત કારણથી-આ યોગવાદથી હું મારી B. A. ની
પરીક્ષામાં પાસ થયો. માટે હું તો માનું છું, કે જે કંઈ થાય છે, તે નિ-
યતિનાં બાંધનેજ થાય છે; થવા યોગ્ય તે થાય છે; બાંધવંશે એવી

કાર્ય સિદ્ધિનું રહસ્ય.

૩૨

ચામપાત્ર મળી જાય છે. મેં તાત પાણી સાંભળી છે, કે એક પક્ષીનું યુગ્મ પ્રજાપર બેઠું હતું. તેનો શીકાર કરતા શિકારી બાણ તાકી હેઠળ ઉભો છે; એ પક્ષિઓની ઉપર ઉંચે બાજુ પક્ષી ઉડી રહ્યો છે. આ પંખોના જોડકાંને બચવાનો સંભવ નથી; કેમકે નીચે શીકારી છે; ઉપર બાજુ છે; એટલે આ પક્ષાધીનને દુનિતવ્યની આશા તો છોડી. એટલામાં ધોગાનુધોગ, તેઓનું નિયંત્રણાવિ, થવા કાળ તે કાલ અંગાય વિપક્ષે શિકારીને ડંસ માર્યો; કંઈ કામલાંજ શિકારી પ્રાણ રહિત થઈ જીવિપર લાંબો પડ્યો; તાકેલું બાણ સરખી નજી ઉંચે જઈ બાજુને લાગ્યું; બાજુ મરણ શરણ થયો; અને પક્ષીનું બેઠકું ભાવિના શુભ ગાતું, ભવિત વ્યતાથી બચી જઈ, ઉડી ગયું. આવા તો અનેક પ્રસંગો જુત થયા છે; માટે અને તો નિયંત્રણ કાર્યનું કારણ લાગે છે.

કાલ માણુસને અપોગ્ય નર્મનથી શરીરમાં ગરમી વિકાર ઉભરી આવ્યો.

ચોગ્ય વૈવક અગિભાય મુજબ ઘટતા ઉપચાર કરવા માંડ્યા;

(૪) એકાંત કેવુ શીતળ હતી; એટલે વિકારને સામાન્ય રીતે શામક પૂર્વકૃત કારણ. તે માણુસ આપધપાન યથાવિધિ લેતો; પથ્ય પણ વૈધની આજ્ઞા પૂર્વક પાળતો. છતાં શારીરિક વિકાર ઉપશામવાને બદલે ઉલટો પ્રાણુઘાતક થયો. આમાં તેનું કર્મ,

પૂર્વકૃત, પ્રારબ્ધ તેને મળ્યું કારણ થયું. માટે અને તો પરિકલ્પીએ છિએ કે પૂર્વકૃતજ બધાં કાર્યનું કારણ છે. પૂર્વકૃત અનુકૂળ હોય તો તરત કાર્ય સિદ્ધ થાય છે; પ્રતિકૂળ હોયતો વિલગ લાગે છે, અથવા નથી પણ થતું; આવા અનેક દાખલા સાંભળ્યા છે; માટે પૂર્વકર્મજ કારણ લાગે છે.

હું હમણા M. A. L. L. B. થયો. હાલ મને ૨૪ વરસ થયાં.

મેં એ ઉપાધિ (૧) વહોરી; ડીગ્રી મેળવી. એમાં શું નવાઈ ?

(૧) એકાંત મેં પુરુષાર્થ કેટલો કર્યો ? સતિ-દિવસ મહેનતજ કરી પુરુષકાર કારણ. ત્યારે પાસ થવાનું. ભાઈ પુરુષાર્થ વિના કાંઈ રહેતું પડ્યું છે? માટે પુરુષાર્થજ બધાં કાર્યનું પરમ રહસ્યિક કારણ છે.

પુરુષાર્થ કરનારનો જીવ થયો છે; પ્રમાદી નિષ્ફળ થયાં છે.

આવા અનેક દાખલા મોજુદ છે. માટે ઉલ્લેખ કારણરૂપ છે.

આમ પાંચે જગતે માનેલાં કાર્યસિદ્ધિનાં કારણોનું એકાંત કારણ

૬૨

શ્રી જૈન ધર્મ મહાશ.

સમવાય શો. કહી હક કદાચલમાં ખેંચાય છે, પણ તે અગાત મૂલક છે. ધન, અનેકાંત તેઓ બધાએ કહેલાં જ્યાં કારણે જો એકત થાય તો કા-
નિરૂપણ. યશિક્કિ સદજ છે; જુઓ! આગળ સમજશે.

આંખો શ્રીમજ્જતુનાં પાકે છે, એ સચ વાત છે. પણ તેથી આપ
કહેાજો કે શ્રીમજ્જતુજ એનાં કારણ, એના પરિપાકનું કારણ,
(૧) એકાંત એનાં બધાં જોવાની વાત નવા. તમે જોય કહેા કે શ્રીમજ્જતુ
કાળ કારણ પણ આંખાને પાકવાનું એક કારણ છે, કાળે કરીને ખેતી,
માનનારનું વરસાદ, જનમ, મરણ, ગર્ભ આદિ થાય છે, તો તે કીક;
સમાધાન. પણ તમે કહેા કે શ્રીમજ્જતુજ આપના પરિપાકનું કારણ
છે, આપના વસ્તુ માટેનાં ઉપકરણનું કારણ કાળજ છે, તો
તે નહિ માનીશકાય; તે કથન મિથ્યા છે, કાળ શિવાય જીવન, જાગિઓએ
જોવાનાં અને આપણને જોવાનાં, આને હવે આપણને પણ સદજ સિદ્ધ થતાં
નીચેનાં કારણો મળ્યાં, તેથી આંખો પરિપક્વ થયો, વરસાદ થયો, ખેતી
પાકી, ગર્ભ રહ્યો, જનમ થયો, મૃત્યુ થયું, એમ કહેતું ચોખ્ય છે, જુઓ તે
કારણ આ છે. આંખામાં આંખાપણું નહત, તેની ઓટલી વંચ્યા-વાંછણી
હત તો આંખો પાકત કે? ખીજ વાળ્યું, પણ તે દમ્બખીજ હોય તો આંધ્રુશે
કુટે કે? ખીજમાંથી ખીજપણું, તેમાંથી ખીજ સ્વભાવ, તેની ઉપાદક શક્તિ
નાશ પામી હોય તો તે ઉગે કે? નજ ઉગે. વસ્તુ માત્ર વસ્તુ સ્વભાવે થાય
છે. વંચ્યા સ્ત્રી પુત્રને જન્મ આપશે? નહિ આપે. યવપિ અનુકૂળ કાળ
હોય, અનુકૂળ રૂતુ હોય, જોડતો વખત હોય, તથાપિ જો વસ્તુ નિપજવા
માટે તે વસ્તુમાં સ્વાભાવપણું ન હોય તો તે કદી નિપજેજ નહિ. ખેતી,
જન્મ, મરણ, ગર્ભ આદિ માટે આગજ સમજવું. ગમે તેટલી શ્રીમજ્જતુ
જાય, પણ લીંગોળી વાવી હોય તો તો તે પાકે કે? શ્રીમજ્જતુ કે-
રણનું વૃક્ષ કેમ પાકતું નથી? કારણ કે તે કાળે તેનો કળપદ સ્વભાવ નથી;
માટે પ્રિય બાબા! સ્વભાવ પણ કાળ સાથે મળ્યો ત્યારે આંખો પાક્યો. આંખો
પાકવાને તથાનિધ નિયતિ મળી હતી; તથાનિધ પાંચ્છી સિંચન, રૂતુની
અનુકૂળતા, બૂંચેની અનુકૂળતા આદિ જોવાનાં મળી હતી, એ જોવાનાં ન
મળી હતા, તો ગમે તેટલો આંખાને પાકવાનો સ્વભાવ છતાં, ગમે તેટલાં વ-
સત, મનુષ્યાદી પશાર થતા છતાં તે પાકત નહિ. ગર્ભ કારણને ચોખ્ય
અવશેષના સ્ત્રી હોય, પણ ગર્ભોત્પાદક શક્તિવાળા પુરુષની નિયતિ ન હોય

કાર્ય-સિદ્ધિનું રહસ્ય.

૩૩

તો તે સંતતીરૂપ કળ કેમ આપે? ખેતી આદિ માટે પણ આમજ સમજવું; માટે કાળ, સ્વભાવ, અને નિયતિ આ ત્રણે સાથે થયાં. હજી પણ બે બાકી રહ્યાં છે. આંગો એકદ્રિય સ્થાવર વનસ્પતિકાય હવે છે. પૂર્વે એવું કર્મ ઉપાજ્ઞું છે, કે આંગારાએ, એણે, એ જીવે, સ્થુળદેહ ધારણ કર્યો. એ પૂર્વ કર્મ ન હોય તો આંગારાએ જન્મલગ્ન નહિ; માટે પૂર્વ પ્રારબ્ધ પણ એના પરિપાકમાં તેમજ ગર્ભ આદિમાં કારણરૂપી સમજવાં. હવે જે પૂર્વ પ્રારબ્ધ હોય, પ્રારબ્ધ હોય તે તેને ઉદય આવી જુદા જુદા વિપાકનું કારણ થાયજ થાય. આમ આંગાના પરિપાકમાં, તેમજ ગર્ભ, જન્મ, મરણ, કર્મણ આદિમાં કારણરૂપે કાળ, સ્વભાવ, નિયતિ અને પૂર્વકૃત મળ્યાં. એટલે કીક છે, પણ સ્થાવર એકદ્રિય સ્થુળ જીવ છતાં પાણી આદિની જે જે જોગવાઈ જોતે મળી હતી તે જોગમાં અવ્યક્ત પુરુષાર્થ પણ જે એ જીવે, એ જુએ, ને જો-રજો હત, તો મારા વહાલા મા! તમે શું એમ ધારોછો કે, એ પૂર્વ કર્મમાં મારે કારણ એકજ છતાં આ મિટ્ટ કળ આપત? નહિજ. ભમેતે કાર્ય પ્રાપ્તિને અનુકૂળ કળ હોય, વસ્તુમાં કાર્ય નિષ્ફળતાવતો સ્વભાવ હોય, તે કાર્ય નિષ્પત્તિ માટે બીજી અનુકૂળ જોગવાઈ મળી હોય, તે માટેનું પૂર્વ પ્રારબ્ધ પણ અનુકૂળ હોય, છતાં જ્યાં સુધી તે માટે તથાવિધ પુરુષાર્થ ન થાય, ત્યાં સુધી તે કાર્ય પરિણામ નજ પામે. આપણા હાથમાં આવતું પરણું છે, અથવા મોઢામાં પણ પડ્યું છે; મોઢામાં ક્યારે મુકારશે, અથવા પેટમાં ક્યારે ઉતરશે? હાથમાંથી મોઢામાં મુકવારૂપ અથવા મોઢામાં પડેલ આવી ગળે ઉતારવારૂપ પુરુષાર્થ ન થાય ત્યાં લગણુ એ ધારું નહિજ કરે. માટે મારા પ્રિય બંધુ! આજે વિચારવું જોઈએ, અને વિચારી નિધારવું જોઈએ. કે આત્મના પરિપાકની નિષ્પત્તિ, અથવા કર્મણ, ગર્ભાધાન, જન્મ, મરણાદિ એ કલા કાળજેજ લઈએ નહીં, પણ આપને નિવેદન કરેલાં પાંચે કારણોના મંજવાથી થાય છે; આથી હું ધારું છું કે તમારા મનનું સમાધાન થશે.

મારા વહાલા બંધુ! તમે કાર્ય માત્ર સિદ્ધ થવામાં સ્વભાવનેજ કારણ માનો ભરો છો. અને બીજાનો મનાવવા હક કરો છો, એ

(૨) એકાંત તમારી માનિતના અને અસંમજસ અને હક અજાનરૂપ સ્વભાવ આ લાગે છે. અંગો પાક્યા, કારણ કે તેમાં આંગાપાણું હતું, નનારનું રા આંગારાએ પાકવાનો સ્વભાવ હતો; મીઠું પાણીમાં ગળી શકે; કારણ કે તેમાં તે પ્રકારે પરિણામ પામવાનો શુણ હતો; મીઠી પાણીમાં બંદિત્વ મળે, કારણ કે તેમાં પ્રકાર

૩૪

શ્રી જૈન ધર્મ પ્રકાશ.

ગુરુ હતો:—એ આદિ પાતંગોત્તના સ્વભાવને કહ્યું તે તે ગત્યુદ્ધે સમાપ્ત
 મોગ્ય પરિણામને પામી, એવો અર્થ, અને સ્વભાવને કહ્યું એ કાર્ય થયાં
 એમ તમે કહો તો તે પણ અર્થ, પણ તમે એમ કહો છો, કે સ્વભાવનેજ
 કહ્યું એ કાર્ય નિગમ્યાં, અને સ્વભાવજ અથવા કાર્યમાં કારણમૂલ છે, તો
 તે જોડું મિથ્યા છે. આંખાપાણું હતું તે કીક, પણ તે પાકવાને તમારૂં
 કાળ ન હતો પાકત કે? તાજો કે તરત કિચક કે પાણી આદિ, અનુકૂળ
 ભૂમિ આદિ જોગવાઈ ન મળી હતો કિચક કે? આંખારૂં જન્મવાનું, સ્થુ
 લ એકેદ્રિય વનસ્પતિકાય રૂપે જન્મવાનું પૂર્વજૂત ન હતો કિચક કે? એ
 બધું છતાં, સિંચેલ અથવા પ્રાપ્ત થએલ પાણી, બૂરસા આદિ ચૂપસાનો,
 આદ્યાર અલગનો, કિચક તેજું ન કર્યો હતો તે કિચક કે? ધૂળ આપત
 કે? પ્રમદાએ પુત્ર રત્ન બળે, કારણ કે તે અપંગના હતી; અમુક સ્ત્રીમાં
 પુત્ર આપતો સ્વભાવ હતો, માટે તેજું પુત્ર પ્રસયે; પુત્ર પ્રસૂતિનું એ-
 કાંત કારણ તે જાણતું અપંગત્વ આમ કહેતો વાલે કે? નહિં, પુત્ર
 પ્રસવના મોગ્ય ગમે તેવો તે જાણતો સ્વભાવ છતાં, અકાળે અથવા અરૂપ
 કાળે, અથવા પ્રતિદૂળ કાળે તે પ્રસૂતા થાય કે? નહિં. નિર્બળ, અથવા
 શુષ્કગીજ, અરૂપગીજ અથવા, ચેનકેન પ્રકારેણુ રોગીષ્ઠ પતિની સેવારૂપોગ
 મળ્યો હત, એવા પતિની નિયતિ થઈ હતો ગમે તેવી (Pitrānāth)
 પુત્રદા સ્વભાવવાળી છતાં તે સ્ત્રી ગર્ભ ક્ષાત કે? નહિં. વાર, કાળ-સ્વભાવ
 ભવિત્યતા અનુકૂળ છતાં પૂર્વજૂત પ્રતિદૂળ હતો તે ગર્ભ ધારણ કરત કે?
 એ પણ અનુકૂળ સતે, તેમાં પુરૂષજૂત ઘટતો કિચક તેમજ શુક્ર-શોભિતને
 ધારી રાખનારૂં અન્યક્ત કિચક ન થયો હોય તો ગર્ભ ધારણ થાય કે?
 નહિં. આમ સ્વભાવ છતાં, જીવન કાળ, નિયતિ, પૂર્વકર્મ, કિચકરૂપ કારણો
 એકત્ર ન મળે તો મારા બંધુ, કાર્ય નિગમિત ન થાય. હું ધારણું, તમે
 આ વાત અંગીકાર કરશો; અને આ પાંચે સમગ્ર સ્ત્રીકારી લઈ લ્યજશો.
 કંઈ વિશેષ પણ કહુંકું. એકાદ્ય ચિત્તે અવળ કરો.

શ્રીમણ ભગવાન મહાતીર નિંતાણ પામ્યા. કયારે? મોક્ષપ્રાપ્તિ કયારે

કહ્યું? (૧) કામકામિય થઈ ત્યારે; કાળ પરિપાક થયો ત્યારે;

શ્રી મહાતી

રત્ન નિર્વા-

ણ.

તથાવિધ કાળ આવ્યો ત્યારે અનંતા બૃતકાળમાં તથાવિ

ધકાળ તેમને કોઈ વખત નહિં મળ્યો હોય? મારા બંધુ!

અનંતા બૃતકાળમાં મેક્ષ આપે એવો અનુકૂળ કાળ એમને

અને આપ્યો, પણ અનંતીતાર મળ્યો હશે. પણ ખીજ

કાર્ય સિદ્ધિનું રહસ્ય.

૩૫

કારણોની જગતિ નહિં થયું હોય. તમે અસલી દેશી ફ્રેશન (Freshness) નો અથવા હાલનાં ઈંગ્રેજ ફ્રેશનનાં એક જનતાનાં તાળાં બેંચાં છે? તે તાળાં સાંચા ગોળા હોય છે,—અને તેની સીલીંગર ઉપર ફરતાં ચાર, પાંચ કે વધારે જોડાં એક બીજાને આઠાઅઠ વધારે હોય છે; તેમાં દરેકપણ જુદા જુદા આદાર પાટેલા હોય છે—અમુક સાંકેતિક અક્ષરો બ્યારે સીધી લીટીમાં આવે ત્યારે તે તાળું જોલી શકાય અથવા બંધ કરી શકાય, ત્યારે તે તાળાનું પાંખીયું ખેંચી શકાય અથવા અંદર નાંખી શકાય—આની એમાં જોડાણ કરેલી હોય છે જેમ કે એવા એક તાળામાં એવી યુક્તિ છે કે તેમાં બીજા વાળા અક્ષરો છે પણ “ગૌતમ” એ વળુ અક્ષરો સીધી લીટીમાં આવે, ત્યારે તે તાળું ઉઘડી શકે છે, અથવા ખીડી શકાય છે, જો કે આંક્ર પાટેલા સીધી લીટીમાં “ગૌ” અોકવાર આવે, પણ “ત” અને “મ” તેજ વખતે (Simultaneously) તેજ લીટીમાં આવ્યા વિના તે તાળું ઉઘડે અથવા ખીડાય નહિં; તેમજ “ગૌ” અને “મ” અથવા “ગૌ” અને “ત” અથવા “ત” અને “મ” આમ એક અથવા બે પણ અનેક વખત સીધી લીટીમાં આવ્યા હોય, પણ જ્યાં સુધી એ વળુ એકી વખતે સાથે ન આવે ત્યાં લગણ જેમ એ તાળું ઉઘડે યા ખીડાય નહિં, તેમજ મારા બંધુ! એક, બે, ત્રણ, કે ચાર કારણો ભણે ભેગાં થયાં હોય પણ પાંચ જ્યાં લગણ ભેગાં ન થાય ત્યાં લગણ કાર્ય સિદ્ધિ ન થાય. શ્રીમન્મ હાચીરને અનેક વખત નિર્વાણયોગ્ય કાળ પ્રાપ્ત થયો હશે તેઓ ભવ્ય હતા; અર્થાત્ તેઓનો સ્વભાવ ભવ્યત્વ (મોક્ષ પામવા યોગ્ય) હતો; ભવ્ય તેજ નિર્વાણ પ્રાપ્ત થાય. આમ ભવ્યત્વ અનાદિકાળનું હતું, પણ તથાસ્પ યોગવાદ, સદ્ગુરુ, સદ્દેવ, સદ્ધર્મની પ્રાપ્તિ, બ્યારે થઈ ત્યારે સમક્ષિ પ્રાપ્ત કરી તેઓએ મોક્ષનું નિવૃત્ત કારણ ઉપાન્ન્યું. પૂર્વકર્મ પણ, પ્રારબ્ધ પણ, મોક્ષ પ્રાપ્તિ પ્રથમનું પૂર્વજન પણ, તીવ્રકર નામ કર્મરૂપ હતું; અર્થાત્ પૂર્વે અપૂર્વ ભાવદયા પરિણામે મોક્ષ આવે એવું પ્રારબ્ધ સંચ્યું હતું; એવું પુરવાનુબંધી પુરત ઉપાન્ન્યું હતું—જ્યાં સુધી પૂર્વકું પ્રતિફળ પ્રારબ્ધ પ્રબળ હતું ત્યાં લગણ મોક્ષ ન પામ્યા; અને પ્રતિફળ પ્રારબ્ધ સતે પ્રબળ પુર-પાર્વથી, ઉપશમ બધથી, વૈરાગ્યથી, શાંતિથી, ઉપશમ પરિણામે સમભાવે વેચા ત્યારે અનંતી અનંતી શાંતિ કર્મની નિર્જરા કરી પરમસિદ્ધિ વંચી.

આમ બંધુ, એઓને પણ પાંચે દારયું પ્રાપ્ત થયાં, ત્યારે તેઓ શીવ સિદ્ધ થયા. આપણો પણ, નિર્વારિયે તો, કાર્ય અનુદાન

૩૬

શ્રી ઝેન ધર્મ પ્રકાશ.

આપણું કે. એ આપણે એક પરમાત્મા મહાવીરના શાસનની શીતળ,
સંધ્ય. પવિત્ર, અનુપમેય છાત્ર તથા હિએ; એક (એ પવિત્ર
શાસનમાં હોવા રૂપ) આપણને પરમ અનુગ્રહ દાણ છે.

પંચમ આરો દુષ્ટ દાણ છતાં આ આરાના છેલ્લ લગતુ એ પવિત્ર શાસન,
એ પવિત્ર “ ધર્મઆજ્ઞા ” એ પવિત્ર ધર્મરાજ્ય, વ્યાપક વર્તમાનો પરમ જ્ઞા-
નિભાના વચન છે. તેવા પવિત્ર દાણમાં આપણું દેવાપણું અપણું પરમ
કલ્યાણનું કારણ છે. બલ્યત્વ (મોક્ષ પ્રાપ્તિની મોખ્યતા) એ આપણું
સ્વભાવ છે, કેમકે નહેતો આપણને આવા પ્રેક્ષાતર ઉદ્ધવાતમ્ભ નહિ. અ-
થવા તે હું બલ્ય છું, કિંવા અબલ્ય છું ? એ સવાલનું બલ્ય હોવાનું
પ્રાકનિરાકરણ હરે છે. વાર દેવ, ગુરુ, ધર્મ, દયામય ધર્મ, દયામય ઉત્તમકુળ,
આર્થ હેન, ઉત્તમ આર્થ આચાર વિચારસદિ રતનાવાનો અમોઘ કારણોની
નિપાતે થઈ છે, પૂર્વ કર્મ પણ શુભ છે. દક્ષ આપણે યથાવિધિ અપમત્ત
પણે પુરુષાર્થ કર્મવ્ય છે; અધુન કર્મનો ઉદ્ધા લાગતો હોય તો વિશેષ નિ-
શેષ પુરુષાર્થ કર્તવ્ય છે, આમ આપણને પણ પાંચે કર્મો શિદ્ધ થાય એમ છે.
કાર બહુમેક તાળાના સંક્રિતંક આદરો એકબે લીડીમાં વળતો વખત સ-
હેજે આવી પણ જાય છે; દક્ષ પાંચિયું બેંચવા રૂપ પુરુષાર્થ કર્તવ્ય છે.
આ રીતે પણ આપણને એવી મોગવાઈઓ છે, તેનો લાભ બહાસા વીર! આ-
પણે પુરુષાર્થ કારની લેતો મોખ્ય છે. આપણને મળેલ આ અમુક, દુર્લભ
મનુષ્યમતેનું, આ સમવાય કારણો જાણવાનું, અર્થાનું, શ્રી શિદ્ધેન સૂરિનાં
પવિત્ર વચનોનું, એએસીએ પ્રણીત પવિત્રપ્રચારીરૂપ સમર્થાતનર્કના પ્રારભમાં
લખેલી ગાથા વાંચ્યાનું સાર્થક ત્યારે છે. મારા બહાસા બધું ! તમે કે હું,
કે આ નિપયના વાંચનારા, અર્થનારા બધાએ ચોકસ સમજવાનું છે,
કે આ પાંચ સમવાયનો વાદ વાદ માત્ર હેતુએ કર્યો નથી; જીવને
એ પાંચ સમવાય સુઝત છે કે દુર્લભ ? એ પાંચમાંથી પેતે તદ્દાગ
ક્યા સાધી શકે એમ છે ? એ બધાં કેમ બેમાં થાય ? પોતાના લાખમાં
હોય તેનો તેણે બેમાં કરવાં, બાજીના માટે સાધ્ય દૃષ્ટિથી ચોકસ
રીતે સાવધ રહેવું. અનેક વખત આ કરણો બેમાં થઈ જાય છે,
પણ તેમાં વીરે સ્ફુરણ ન હોવાથી તે નદાવા થઈ પડે છે. અરે! એવું
સાંભળેલ છે કે, કહક કહક સુનિઓએ લીધેલ નગકર્મ ઉપાર્જના
રેત્રમાં દળીયાં બેમાં કરેલાં, પણ તેમાં વીરે સ્ફુરણ ન હોવાથી, તેમાં ભાવ

કામ્ય સિદ્ધિનું રહસ્ય.

૩૭

૩૫) રસ ન હોતયી, તે જન્મ પ્રભાવરૂપ વાચકયી વિખરાઈ ગયાં. અરે ! આપણને પણ અનંતકાળની ઉપેક્ષાએ કદાચ એ અનુભવ થયો હશે ! મારા બહાણ બધું ! પુરુષાર્થ તો આપણા હાથમાં છે, તેથી કામ્ય સફળ સિદ્ધ થાય કે, ઉપર બળ્યુવેલ તાળાના સાંકેતિક આસરે એક લાઇનમાં લાવવા આપણે પ્રયાસ કરિયે છીએ. એક અક્ષર મળતાં તેનાપર ચોક્કસ સાવધ રહી, જેમ બીજા અક્ષરો સાવધપણે શોધિયે છીએ, અને બધા અક્ષરો સીધી લીટીમાં આવતાં જેમ એકદમ સાવધાનીથી પાંખીયું બેગી આપણે તાળું ઉઘાડિયે છીએ, તેમજ આ પાંચ સમવાય કારણો બનણી, તે પ્રમાણે તે પ્રાપ્ત કરવાં, તે ભેગા કરવાં, સાધક બાધક વિચારી, બાધક દાળી, સાધક થકી, તે સાધ્ય કરવાં, તે ભેગાં થતાં બેસાં, તે ભેગાં થએ તેનો તરફાવો આપણે સાધ્ય દૃષ્ટિ રાખી ચોખ્ખો છે મારા બહાણ બધું ! આપણી સાધ્ય દૃષ્ટિ, સાવધપણું, જેમ આપણે પુરુષાર્થ, જેમ લાકડું કરવા મટે બધાં જુદાં જુદાં પુરુષાર્થોનો જંગલ થાય, પણ તેમાં ચીકણ ન હોય તો બધા પુરુષાર્થો પીખરી જાય, તેમ કાર્યસિદ્ધિ માટે પાંચ સમવાય ભેગાં થાય, પણ ભેગાં થવાની સાથે પ્રમથ પુરુષાર્થ રૂપ આત્મ નિશ્ચય ન હોય તો કદી કામ્ય સિદ્ધિ ન થાય. આપણને આ સમવાયો બજાવનાનો પરમ હેતુ, તેનું પરમ સાર્થક એવું છે, કે આપણી અનંતકાળની અજોડ સંસરજીવિતો છોડી આવી આપણે સિદ્ધિ પાળીયે. આ જ ન થાય તો પાંચ સમવાય નિશ્ચય ન બજાવ્યા બરાબર છે, ચર્ચ્યા ન ચર્ચ્યા બરાબર છે, મિથ્યા કાળમેષ, વાગાડબર, અને માનકપાપ સેવચાર્ય છે. મારા બહાણ બધું ! કદાચ એમ કહિયે, કે અનુકૂળ કાળ નથી, તો તેથી એમ નથી કરતું કે બીજાં કારણો પ્રતિ અક્ષર રહેતું. બીજાં કારણો પર તો ધ્યાન આપી તે સાધતા જઈએ, ત્યાં કાળ પરિભ્રમ થશે; કાળ લબ્ધિ પણ થશે અને દૃષ્ટિ સાધ્ય હશે, તો સહેજે સિદ્ધિ થઈ જશે. મારા બહાણ વીર ! સુકિત પામવી એ સાધનવેધ સાધવાથી પણ વિશેષ વિશેષ કઠણ છે. શ્રી મહાવીર બગચાને કેટલી બધી સાધ્ય દૃષ્ટિ રાખી હશે ? અરે ! એમ કહેવાય છે, કે કુવડા પામ્યા પહેલાં બગચાનું માઠા બાર વરસ સુધી કષ્ટ, તપ, સમ્યક્ પ્રકારે સેવતા રહ્યા; તેમાં નિદ્રા માત્ર અરેમ કલાક લીધી ! અને તે પણ શારીરિક પ્રવૃત્તિને લઈ, શારીરિક ધર્મના યોગે, આવી ગઈ ! તેમાં વળી પક્ષાડિવત્તાને તો પ્રજાએ કદી સુખવૃત્તિ (?) કરીજ નથી. નિદ્રા આવી ગઈ તો પણ પ્રાણાનરૂપ મુદ્રાનંદ, અથવા મોહોહાસને, બહાણ બધું ! કામ્ય

૩૮

શ્રી જૈન ધર્મ પ્રકાશ.

સિદ્ધિ માટે, નિર્વાણપ્રાપ્તિ માટે, આત્મસાધન માટે, ભગવાનને આત્મી સમગર અપ્રમત્ત સાધ્ય દૃષ્ટિ રાખવી પડી છે; તેવા પુરુષાર્થે તેઓ કેવલયશ્રી વર્ષા તેઓજ બલકે તેથી વિશેષ પુરુષાર્થ આપણે કર્તવ્ય છે.

“જળ લગ તેનમે નિંદ ન આવે,
“નર તજહિજ નારાયણ પાવે.”

સુદરદાસ.

ભગવાને જે નરનાણુ પ્રમાદ કર્યો હત, તે તેઓને પણ કોણ બચે કેટલો કાળ વધારે બમણું પડત? એ દૃષ્ટાંત આપણે વિચારવા યોગ્ય છે.

વેદાંતમાં ચોરાશીસાળ બવ ફેરા કર્યા છે, તેમાં એમ કહાયું છે કે, ચોરાશીસાળ ફેરા ફરતાં વચ્ચમાં બાંતમાં એક સુક્ષ્મદ્વાર વેદાંતનું દૃષ્ટાંત આવે છે ત્યાં જે સ્પર્શ તે તરી બન્ય છે, તેને મોઢા મળે છે. હવે જોવાનું છે કે એ સ્પર્શ થતાં કેટલો બધો મુશ્કેલ છે. પ્રથમ સાધ્ય દૃષ્ટિ હોય તોજ એ સ્પર્શ થાય. છતાં મળે કે જો-વિતો મળી બન્ય તો હીક છે. કોણ જાણે ક્યા બધે ક્યારે એ દ્વારનો સ્પર્શ થાય? માટે આખો મોંઘી ખાઓ, પીઓ, મન કરો. આમ કયે કદી પણ એ દ્વારનો સ્પર્શ ન થાય. દ્વાર આવે ત્યાં તો મોઢાના પટ્ટા આંખપર આપ આત્મી ગવા હોય, આમ અનંતીતાર ચોરાશીસાળ મોઢા બમણું પડેજ. માટે મારા બહાસા બંધુ! આપણે જાત્રત અનુસાર રાખવી યોગ્ય છે. આતક જેમ વર્ષારતુની મેં દાહી રાહ જોતું જોસે છે, તેમ આપણે પુરુષાર્થ પૂરેક સાધ્ય દૃષ્ટિથી કાળપરિખાડની સદ જોવી ઘટે છે. પુરુષાર્થ હશે, જાત્રતદશા હશે, તો પંચ કારણો સહજ જોમાં થઈ જશે. બંધુ અને શ્રી આનંદધનજી પદ યાદ આવે છે.

“કાળ લખિય લગ પંચ નિહાળશુરે, એ આશા અવલંબ;

“એ જન હવેરે હનણ જાણુજોરે, આનંદધન મતિ અંબ.”

અહો! શ્રી આનંદધનજીનો કેટલો બધો પ્રયત્ન પુરુષાર્થ હશે? તેઓ શ્રીના સ્તવન મુજબ તેઓએ બધાં કારણો હાથતળે રાખી મુખ્યાં લાવે છે; અર્થાત્ હવે તો તેઓ આતક વરસાદ માટે જેમ, તેમ મણું દાહી સાવધ થઈ જોશ છે. કાલ લખિય, કાળ પરિખાક થાય અને મોઢામાં અમ્બ પડે! શીઘ્ર મોક્ષ પધારે! અર્થાત્ હવે તેઓએ કાળ પરિખાક શિવાય બીજા કશાની વિશેષ આવશ્યકતા મળી નથી. તેઓએ તો નવારખ કાળ પ્રાપ્ત થએ સતે સિદ્ધ થવાનું નીપાદિત છે. શ્રી આનંદધનજી આ પતિવ અરિવ વધારા તીર! આપણને પુરુષાર્થનો યોધ આપે છે.

કાર્ય સિદ્ધિનું રહસ્ય.

૩૬

અને એક આપનો જીવનકાલ કરીએ છે. સાધ્ય દૃષ્ટિમાં જ કદાચ આપ કમ પૂર્ણ થયે દેહ પડી જાય, અને કમવશાત્ એકાદ બે ભર કરતાં બાકી હોય તોપણ બે કારણો સાધ્યાં હોય છે, તે તો કાર્યપ્રાપ્તિમાં સકાયજ્ઞતા રહેતું છે; કેમકે નાશ થયો તેતો દેહનો; કારણ પરત્વે દૃષ્ટિ રાખનાર, તેનો નિવેક કરનાર, તે પ્રતિ સાવધ રહેનાર તો અવિનાશી સદા ઉપયોગી ચૈતન્યાત્મક આત્મા છે. માટે એમ ન સમજવું કે આ દેહમાં સાધેલાં કાર્ય અથવા કારણ આ દેહ સાથેજ લય પામશે. નંદલા મહાગાઓ તરી ગયા છે, તે બધા કાંઈ એકજ બનના પુરુષાર્થથી તરી ગયા છે એમ નથી; ઘણાં-ઓને ઘણા ઘણા ભવ સુધી પ્રયત્ન પુરુષાર્થ કર્યો પડ્યો પણ છે; કેમકે પૂર્વજ પ્રયત્ન હોય તો તે સામે પુરુષાર્થ-વ્યવસ્થિ પણ પ્રયત્ન પ્રયત્ન જોઈએ. કાળાનુસાર ધાતુ પરમ જ્ઞાનો વિછેદ છે; નેમજ ન્તિસ્મરણ જ્ઞાન પણ ઓછું જાય છે; નહિતો આપણો આપણા પૂર્વ બનના પુરુષાર્થ અદિ સહેજે યાદ આવી જાય. ગતિજ્ઞાનથી તથાપ્રકારની નિર્મળતા આપણામાં નથી. છતાં પરમકૃપાળુ પીતરામદેવ પ્રતિ, તેઓનાં પવિત્ર વચન પ્રતિ શ્રદ્ધા બંધિથી આપણને કાંઈ શીતલ આશ્વાસ આપ છે! કાંઈ કાંઈ મહાનુભાવ મહાત્મ્યશાહીઓને અનુભવ પણ થતો દર્શો; તેઓ ધ ય છે નશ્વર દેહની અપેક્ષા કરી વિના આપણે તો સતત રૂઠા ઉઘમ કયે જવો એ કહેવાના સંબંધમાં આ પ્રસંગ થયો.

હવે ખંતુ! એક વ્યવહારીક દૃષ્ટાંત લઈએ. આપણે B. A. ની પરીક્ષામાં પાસ થવું છે. તે માટે બધાં કારણો મળ્યાં છે. પણ પરીક્ષાનો કાળ હવે આવવાનો છે, ત્યાં સુધી સાધ્યપણે બીજાં કારણોમાં દૃષ્ટિ રાખી અભ્યાસ કરતા રહી પરીક્ષાના કાળે પરીક્ષા આપિયે, તો નપી ફોલ પામીયે. બીજાં બધાં કારણો પ્રાપ્ત કર્યા છતાં પરીક્ષાનો કાળ અસાવધપણે વીતી જતા દઈએ તો નેમ મળી બીજા કાળના આગમન માટે શોધ કરતા ખેરી રહેવું પડે અને તે કાળ દરમ્યાન પણ જો વાંચવાનો અભ્યાસ ન રાખિએ તો નેમ વાંચવું કટાક્ષ જાય અને પરીક્ષાનો કાળ આગે તેમ એ સત્તાં કલમ નોખારા પણ થવાય, —તેમ આપણી સિદ્ધિ માટે સમજવાતું છે. પ્રત્યેક કારણ ઉપર આપણે લક્ષ રાખવાનું છે, મારા બહાલા બંધુ! એકાંત સ્વચ્છ કારણ આનંદારાતા સંબંધમાં તમારા મનનું સમાધાન કરતાં આ વિચાર થયે. પણ આથી તમારું સમાધાન થશે. અને મારા બહાલા વાં-

૬૦

શ્રી જૈન ધર્મ પ્રકાશ.

મનારાઓ પુરુષાર્થ બણી વળશે; આ કોમની સાદ્વ્યતા થશે; અને લેખક-
ને પુરુષ તથા નિર્જરા પણ હોસવ થશે. કેમકે તેણે નિત્યાર્થ વૃત્તિથી, એ
કાંત દિનચુદિથી જેનું તે સમજ્યો છે તેનું આ વાચ્ય છે, નેથી એ પો-
તા વચરેલ જાનની કુળ તથા નિત્યાર્થ પ્રાપ્તિ થશે. ખાન બનાવે વાંચ
નારઓ! તમે ખનુ સ્વપરને નિર્જરા તથા પુરુષનાં કારણરૂપ થાઓ! પુ-
રુષાર્થ કરો, સંસાર તરી જાઓ.

મારા એકાંત નિવનિ પ્રશ્નકતીર! પ્રત્યેક કાર્ય સિદ્ધિમાં મોગવાણ, નિ-
યાત, ભવિત્યતાની બદર છે, એ સચીત; અને એવો
(૩) એકાંત મોગાનુમોગ સાધી, પામી તમે પરિક્ષા પસાર કરો એ સા-
નિયતિ આ- સીયાત; સીયાણાનું યુગલ પણ એનું “અથા મોગ” પામી
નનારનું સ વ્યાધને થયેલ સર્પ દંડના ભાગિયાએ, તદ્વાજ્ઞતા મણુથી
સાધના બની થયું, પણ તમે કેમ ભુલી જાઓ છો? કાળના પરિ-
પાક વિના તમે પાસ થાત? તમે નાના હતા, તમે ઝટ
છઠ પાસ થઈ જાત કે? નહિજ તમારું થોડું ત્ર, અબજાસમાં ગાજેલ
દિગિત પણ કાળ, આ પણ તમારી B. A. ની સાદ્વ્યતામાં કારણરૂપ છે.
તમે પાસ થાઓ એવો સ્વભાવ તમારામાં હતો; ને વિના તમે ખચીત
નાપાસજ થાત. નિયત ભાગિ તો તમે ક્યુર સંભો છો. તમે પૂર્વ ઉપાર્જન
કરેલ કર્મયોગે B. A. માટેનું સાધ્ય થયું. કાં તમે વેપારી થા ખીજ
ધંધાર્થી ન થયા? આમાં તો અમે પૂર્વકર્મ પ્રજાળ માનિએ છીએ. એતો
પણું કોક; પણ બધી સામગ્રી મળ્યા છતાં તમે અવ્યવસ્થાથી અખ્યાસ ન
કરો હત, તો તમે પાસ થાત કે? નહિજ. નહિજ માટે મારા બહાવા
બાઈ! તમારે ચોદસ માનનું કે તમારી ફતેહનાં કારણમાં ફક્ત નિયતિજ
નથી; પણ તે સાથે ખીજ સંભવાય કારણો પણ છે. હવે તમારું મન
ચાંત થયું? તમને સંતોષ થયો?

બહાવાબાઈ! તમે કેમ બાણુ, કે તેના વર્તને તેના પ્રાણ લીધા?
તેનો દેહ પડ્યો, તે પ્રથમ ધણે વખત થયાં એવું ન-
(૪) એકાંત ર્તન ચલાવતો હતો. પણ બ્યારે કાળ પરિપાક થઈ તેના
વર્તનની અવધિ આવી રહી ત્યારે તે રોગ થયો, મારા
વનારનું સ- બહાવા વાંચનારાઓ! આપણા વર્તનનાં ફળ આપણને
આધના નહાળ મળે છે; ફલગિત કાલાંતરે મળે છે, આપણે અચો-

કાર્ય સિદ્ધિનું રહસ્ય.

૪૧

એ વર્ષા કરીએ તેનું ફળ, તેના પુદ્ગળ એવા થઈ પાકવા ઉપર આવે, તે કાર્ય દારણ વિષય આવે છે. તારણો આપણે અજ્ઞાનયોગે વિપશદિમાં આનંદ મનના મંદિરે પણ પરલાગ દારણ છે. આ ક્ષાંતિગામીદે દારણ (પ્રાપ્તિ નિવાનથી સિદ્ધ થવું સવા) છે, (જહાજા બંધુઓ! આ માટે આપણે કમેષ્ઠાદિ દ્રવ્ય વિપય ખાસ અભ્યાસ કર્તવ્ય છે.) તેમજ આ ભાષણે કાળ પરિપાક થયો. સ્વભાવ વિકાર યોગ્ય હતો. સામગ્રી, ખાનપાન, વિપયગોચર, એવાં પ્રાપ્ત થયાં, નેગવાઈ એવી મળી કે, ખીજાં સહકારી કારણો મળ્યે સને તેને શારીરિક વિકાર થાયજ. પૂર્વ પ્રારમ્ભ પણ એનાં કે એ વિપશદિનું બાજન થયો. આકાશી પુરં અનાચાર સેવયાં રૂપ એણે અમુક કલમ આદર્યો, કે એ તેને સીધા મૃત્યુનું કારણ થયો, આમ પાંચ કારણ મળતાં તેનું મૃત્યુ થયું.

જહાજામાઈ! તમે તો મને બહુ પ્રિય હાજો છો. તમારો સદા નય છે. આપણા બધાના હાથમાં કાર્યસિદ્ધિ અર્થે કોઈ પણ (૧) એકાંત સ્થાપના કારણ હોય તો તે પુરતાર્થ છે. પણ જહાજાવીર! ઉદ્ધમ સાન એકલો કલમ કાર્ય સાધક નથી. તમારા પૂર્વના ખીજા સારનારનું મ-ભાષણોના મનનું સમાધાન કરેલ છે; તે તમારા ધ્યાનમાં આવ્યું હશે. એટલે મને ખાતી છે, કે તમે તમારો હૃદ્યોદી દેશો. કાર્યસિદ્ધિનાં કારણોમાં ઉદ્ધમને પ્રધાનપદ આપવું યોગ્ય છે, છતાં એ એકલ કારણ છે, એમ નથી. કાર્યની નિષ્પત્તિ માટે યોગ્ય સમગ્રાય ને ઉપર વિસ્તારથી જણાવ્યાં છે, તેની ખાસ જરૂર છે.

શ્રી સિદ્ધશેન દિવાકરજીની આ વિપયના મુખપૃષ્ઠપત્તી ગાથાનો વિવેક થયો. એ ગાથા બરાબર જાણી, તેને લક્ષમાં લઈ, ઉપસંહાર તેનો ઉપયોગ આપણા શ્રેયાર્થે આપણે કરીએ તો આપણું કંઈ વિશેષ. પરમ કલ્યાણ થાય એમ છે. શ્રી શ્રેણિક મહારાજે બુધી સાગથી મેળવી હતી: પણ પ્રયત્ન ચાલિત મોહનો ઉદય હતો. શ્રી કૃષ્ણ વાસુદેવ ભગવાન તેમનાથજીની શુતિ કરતાં ઉદ્દેશાર કહે છે કે—

“ચરણ વિરાધી ઉપનયો એ, હું નવમે વાસુદેવ,
 “તિણે મન નવિ ઉદ્ધરે એ, ચરણ ધરમતી સેવા”
 “હાથી જેમ કાદવ કળયો એ, જાણું ઉપાદેય હોય,
 “તોપણ હું ન કરી શકું એ, હુદ્ય કરમનો ભેગ” (ભેદ).

૬૨

કાર્ય સિદ્ધિનું રહસ્ય.

શ્રી કૃષ્ણજીને પણ બધી સામગ્રી તૈયાર હતી; પણ પ્રબળ ચારિત્ર મેળવના ઉદ્યત્રી લાચાર થઇ પડ્યા. બધું! ખરેખરે પુરુષાર્થ બ્યારે તેમણે કરવા માંડ્યો, ખરેખર સમય માન બ્યારે તેમને થયું, ત્યારે તેમને જણાયું, કે તેઓના પુરુષાર્થને હાકારે એવાં કેવાં તીવ્ર કર્મો તેમને હૃદય આવ્યાં છે. શ્રી શાંતિલક્ષ્મીદેવને પણ બધી સામગ્રી લાગતર હતી; પણ તેઓનાં પુણ્યની શાંતિ ખાલી ગમેંક નહિં હોવાથી તેઓ તદ્દભવે મોક્ષ ન પામ્યા. આ બધા પૂર્વજૂત યોગે તેજ ભવે સિદ્ધ ન થયા, પણ દૃષ્ટિ સાધ્ય હોવાથી, સુદોષયો ગતિ હોવાથી હવે શીલ્પિક્ષ થશે. એમ અનેક પુરુષ રત્નો અનેક મહાત્માઓ સિદ્ધશે, પણ તે બધાં પાંચ કારણો પામીને. શ્રી પ્રસન્નચંદ્ર રાજાજીને બધી સામગ્રી પ્રાપ્ત થઇ હતી; અને મોક્ષનાં વિનિબૂત સાતમી નર્કનાં દળિયાં કિપાનની હતી; પણ પ્રબળ પુરુષાર્થ સમય માત્રમાં શુક્લ ધ્યાનરૂપ સાધ્ય દૃષ્ટિએ તે દળિયાં વિખેરી નાંખી અનુષ્ઠન દિવ્ય કમળાને વર્ષા: શ્રી દુદ્ધમહાસીનું પણ તેમજ જાણ્યું. આપણે પણ પરમ પુરુષાર્થ સાધ્ય દૃષ્ટિ હશે, તો ગમે તેવાં અંતરાયબૂત કર્મ છતાં વેદા મોડા સુધિત વરસું. અંતરાયબૂત કર્મ છે કે નહિં, તેઓ શીલીત છે કે નિકાચીત છે, તરતમાં હૃદય આવેલા વેદી શકાય એમ છે કે નહિં, ચારિત્ર મોડ ટળવા દે એવાં છે કે નહિં, ચારિત્ર મોડ છે કે નહિં, છે તો કેવો છે,—એ આદિ આપણે જો પુરુષાર્થ કરિયે તોજ આપણને ખબર પડે. અભ્યાસ કરનારજ પ્રજ્ઞાતર કરી શકે; મુસ્કેલીઓ કાર્ય સાધકનેજ જાણાય, પ્રમાદીને શું ખબર પડે? બધુઓ! આપણે આ માટે પુરુષાર્થ કર્તવ્ય છે. તથાસ્તુ!

બધુઓ! આ પાંચ સમવાય કહેવામાં, વ્યવહારમાં કે પરમાર્થમાં, સંસ્કાર વિક્ષિ માટે કે મોક્ષ હેતુ એ, શુભ ગતિ માટે કે અશુભ ગતિ માટે, સુકાર્ય સિદ્ધિમાં કે દુષ્કૃત સિદ્ધિમાં—ગમે તેમાં આ પાંચે સમવાય કારણો મળે તોજ સિદ્ધિ છે. દાકતર, બારિષ્ટર, ગમે તે ધંધાર્થી માંડી, શુક્લ ધ્યાનમાં રિચત પરમચુર સુધી દરેક કાર્ય સાધનમાં આ સમવાયો રાહકારી છે. આમ કાર્ય સિદ્ધિનું રહસ્ય કહેવાયું. પ્રકાશનરે પરમ રાહસ્યક કારણ પુરુષાર્થ ગણાયેલ તો બધુઓ! ચાલો આપણે પણ પુરુષાર્થ કરિયે! સાધ્ય દૃષ્ટિ સાધિયે! તેથી આપણને અનુષ્ઠન દિવ્ય લક્ષ્મી સાંપડશેજ. તથાસ્તુ!

શ્રી મોહમયી-માંડવી } લી. કાશ્યાશ્રમણ ચરણ સેવક.
 મૈત્ર વદી ૧૨ મંગળવાર. } મનસુખ ત્રિ. હીરત્વંદ મેહેતા.

પ્રવાસવર્ણન.

અમારી સમાના પ્રમુખ શા. કુંવરજી આણંદજી ભાવનગરથી માકવદિ ૮ મેં યાત્રા કરવા નીકળ્યા હતા. તેમના યાત્રા પ્રસંગમાં શ્રી ગીરનારજી, કેશરીઆજી, તથા મગશીજીના તીર્થ સંબંધી જે જે હકીકતો જાણવામાં આવી છે તે તથા તેમણે માંગરોળ, વેરાવળ, પ્રભાસ, પોરબંદર, ઘોરાજી, જામનગર, ઉદેપુર, રતલામ અને ઇંદોર વિગેરે શહેરોમાં જૈન કોન્ફરન્સના સંબંધમાં ભાષણો આપી કેટલાએક કરાવ્યા કરાવ્યા અને અમારી સમાની અંદર લાયક એમ્બરોની વૃદ્ધિ કરી તે સંબંધી કેટલીએક ખીના અમારા કાયકવર્ગને જાણવા લાયક હોવાથી આ નીચે પ્રગટ કરવામાં આવી છે. એમ આશા સખવામાં આવે છે કે ખીલ્લ વિદ્વાન જૈન બંધુઓ પણ જે પોતાના પ્રવાસ દરમ્યાન આજણા તીર્થોની તેમજ આપણી કોન્ફરન્સની દાઝ લેડે. ધરી તે જાળનમાં બનતો પ્રવાસ કરશે તે અવશ્ય આપણી કોમને થોડા વખતમાં ઘણો લાભ થઈ શકશે.

જુનાગઢ.

પ્રવાસનું પહેલું મુકામ જુનાગઢ રાખવામાં આવ્યું હતું. અહીં આપણે શ્રી ગીરનારજીનું મહાતીર્થ છે. આ તીર્થપર શ્રી નેમિનાથ ભગવંતનો ત્રણ કક્ષાણુક થયેલા હોવાથી તેમનું મહાન દેવાત્રય છે. આ મંદિરમાં સ્થાપન કરેલી મૂર્તિ પ્રાચીન હોવા સાથે હર્ષ છે. હાલમાં તેના પર શ્રેષ્ઠ કરાવેલો હોવાથી બહુ સુંદર લાગે છે. આ તીર્થે આવતી ગોવીશીમાં રૂર તીર્થકરો મોક્ષે જવાના છે. આ પર્વત શત્રુંજયનો એક વિભાગજ છે અને તેની પાંચમી ટુંક કહેવાય છે. આ તીર્થ સંબંધી શ્રી ધનેશ્વરસૂરી મહારાજે શ્રી શત્રુંજય મહાત્મ્યના પાઠવા વિભાગમાં ઘણું સરસ વર્ણન આપેલું છે તે તેમજ હાલમાં સ્થાપિત છે તે મૂર્તિ સંબંધી પણ જાણવાયોગ્ય સમજાવી હકીકત તેજ અંધમાં આગેલી છે તે વાંચવાની ખાસ ભલામણ કરી અહીં તે સંબંધી વધારે લખવા નથી.

આ તીર્થે ચઢવાનો ગાટે હાલમાં પગથીયા બંધાયેલાં હોવાથી ચડવાની બહુ સરલતા થઈ પડેલી છે. સુમારે સવા કલાકમાં મુખ્ય ટુંક સુધી ચડી શકાય છે. અને પોણી કલાકમાં ઉતરી શકાય છે, પાંચમી ટુંક જતાં પણ પગથીયાં થવાથી બહુ સગવડ થઈ છે. છેવટે થોડાક ભાગે ખાંચા

૬૮

કી જૈન ધર્મ પ્રકાશ.

નિનાનો રોડો છે. નેટલી મુરદેલી દૂર થવાની અગત્ય છે. સદસાવન જરૂરનો રસ્તો પણ તેજ પ્રમાણે બધાવાની જરૂર છે.

ગીરનાર લોટરીમાંથી કેટલીક રકમ સીવકે છતાં આ કામ બંધ પડેલું છે તે શરૂ કરવાની આવશ્યકતા છે. સદસાવનથી પરબારી તત્કાલીએ આવવાનો રસ્તો ટુંકો છે છતાં બધાપેસો ન હોવાથી વિકટ છે, તે બધાવાની જરૂર છે કારણ કે સદસાવન આવવા માટે જોટલું જતરલું પડે છે નેટલુંજ પાછું આ રસ્તો શારો ન હોવાથી ચંદનું પડે છે.

આ તીર્થના સંબંધમાં જુનાગઢના રાજકર્મીની સાથે કેટલીક તકરારો હોવી થયેલી છે આખજાન બધાપેસો અને આખજાન કબજતા ડેલી કિપ રના માઠ વીગેરે મકાનો હાલમાં નવાજ સરકારે પોતાનો કબજો કરેલા છે. દાંગમરીઓને હિતરવા માટે આંગણી એક ધમેલાળા તેઓ દબાવી પડ્યા છે. આ સંબંધમાં આખજી પાસે બહુ મજબુત પુરાવ છે. આ તીર્થનો આખજી કબજો બાદશાહી વખતથી અત્યંત સુધી અવિચ્છિન્ન આવનો આવેલો છે. વધેરના તોફાન જેવા બદલીવાળા વખતમાં પણ આખજી આખજી રક્ષણ કરેલું છે અને તે સંબંધના નવાજસરકારના હોમી કાગળો આખજી પાસે છે. હાલમાં સમાધાનીથી તમામ પતાવટ કરવાની વાત આવે છે અને રાજ્ય તરફથી લખુર આરટીસ્ટન્ટ મેજેસ્ટ્રાન નાનારાહેબો સદરલુ કેસના કાગળો રીપોર્ટ કરવા માટે હોંબાપેસા છે. પરંતુ એક બે નાના મોટા અગત્યનારો નિના કારણ ખટખટ બતાવી સમાધાનીમાં બંધ પાડનારા સંબંધાય છે. વકીલ નામજી મદનજીએ આ કેસના સંબંધમાં બધી માહિતી મેળવેલી છે. તેમણે જીવન દુહીઆર નદીના સાંધે મળી આ પ્રેમ સંબંધો તૈયાર કરેલા તમામ કાગળો વાંગવામાં આવતાં તેમના મેયાસો માટે તેમને આગાહી આપવા સિવાય સહી શકાતું નથી. તેમણે ખરેખરી તીર્થમંડિત બતાવી આપી છે. જીવન પણ બેસાર ગુણેસો એ સંબંધમાં બહુ શારૂ કયાવ આપે છે પરંતુ કેટલાક ઈર્ષા ધરાવનારા આખજી જૈન બાખજાન તેમને હલકા પાડવાનો કતીટ પ્રયત્ન કરે છે. આ વાત કોઈપણ જૈનને માટે વિકારવાન છે. કેસનું પરિણામ આવ્યા અગાઉ આ સંબંધમાં અત્રે વિશેષ સ્પષ્ટીકરણ કરવાની જરૂર નોતા નથી પરંતુ આ ક્ષણે જોટલું પાડ આપવાની જરૂર છે કે આ તીર્થે આખા હિંદુસ્થાનના જૈન સમુદાયનું હોવાથી અને કોઈ આગુંદજ કલ્યાણજીના વકીલ કરનાર પ્રતિનિધિ સાંધેલા તરફથી મેના

પ્રવાસવણેન.

૪૫

કેટલીક વ્યવસ્થા થતી હોવાથી જે કાંઈ નિરાકરણ કરવામાં આવે તે સદરહુ કમીરીના ચુકરવાની અથવા અમદાવાદ મુંબઈ વિગેરે મુખ્ય મુખ્ય શહેરોના ઠેઠ સંઘના આગેવાનોની સંમતિ મેળવીનેજ થયું જોઈએ.

આ તીર્થ સંબંધી સાર સંબાળ વિગેરે હકતર ત્રીલોચનદાસ મોતીચંદ બહુ શ્રેષ્ઠ રીતે કરતા હતા. તેઓ સાહેબના ગુજરી જવાથી આપણા ઠેઠનવર્ગને બહુ મોટી ખોટ પડી છે. તેમની ગેરહાજરીમાં ગીરનાર તીર્થની સંબાળ રાખનાર કોઈ પુખ્ત માણસ જુનાગઢ ખાતે જણાતું ન હોવાથી આવેતાન ઠેઠનાયુઓએ કોઈ પુખ્ત માણસની દેખરેખ નીચે એ તીર્થ મુકવાની જરૂર છે.

વણથલી.

જુનાગઢથી પણ રસ્તે પાંચગાઉ અને રેલરસ્તે સાપુર સ્ટેશનથી દોઢ ગાઉ વણથલી ગામ આવેલું છે. આ પ્રાચીન શહેર છે આઢીની યાત્રા કરવા લાયક છે. હાલમાં પૃથ્વીમાંથી નીકળેલા શ્રી શીતળનાથજીના બિંબ-સુમારે ૬૪ ઇંચ કડ્યા છે. પણ તે ધણા પ્રાચીન સંપ્રતિ રાજના સમયના હોવા સાથે એક રમણિક છે કે ખાસ તેના દર્શનનો લાભ લેવાનું એ તરફ જતારે ચુકવું જોઈતું નથી. બગવાંતની પ્રસન્ન મુદ્રા જોઈ ખરેખર આત્મા પ્રસન્ન અને નિર્ભય થઈ જાય તેમ છે.

માંગરોળ.

વણથળીથી સાપોર સ્ટેશને જઈ કેશોદ સ્ટેશને ઉતરાય છે. ત્યાંથી સુમારે ૮ ગાઉ માંગરોળ શહેર આવેલું છે. આ શહેર પણ યાત્રા કરવા લાયક છે. દેરાચળે બહુજ રમણિક છે. શ્રી પાર્શ્વનાથજીના કળશમાં વચ્ચે ભંગારીએ કહેલા શ્રી નવપ્રહ્લવ પાર્શ્વનાથજી અઢી ખીરાજે છે અને આ નગરીનું મૂળ નામ 'માંગળપુરી' છે. શહેરના એક દરવાજા પાસે ધર્મશાળામાં નવું મંદીર થયું છે તે પણ રમણિક છે અને ધર્મશાળા યાત્રાળુને ઉતરવા લાયક છે.

અહીં શ્રી સંઘની ગીરીંગ બરવામાં આવી હતી અને તેમાં કોન્ફરન્સની આવસ્થકતા વિગેરે બાબત આપવામાં આવ્યું હતું. સંઘના તમામ આગેવાનો વિગેરે તથા સ્ત્રીવર્ગ પણ સારો એકઠો મળ્યો હતો. બાબતની અંદર ખાસ એ જણાવવામાં આવ્યું હતું કે "આપણા ઉદ્યમે માટે કોન્ફરન્સ એ પ્રેમથી "સંપાદન" છે કોન્ફરન્સનું મંડળ જેમ અને તેમ મજામુત થવાથી આપણી

૪૬

શ્રી જૈન ધર્મ પ્રકાશ.

“કામમાં સંપત્તિ વૃદ્ધિ થશે, આપણા તમામ તીર્થોના હકો વળતા
 “તીર્થોની સંભાળ સેવાશે, હર્ષ કૌશલોના ઉદાર થશે, પ્રાચીન પુસ્તકો
 “પ્રસિદ્ધિમાં આવશે, કૃષ્ણવણીની વૃદ્ધિ થશે, કૃષ્ણવણી સેવા ધૃષ્ટિનાર
 “આશ્રમન મળશે, જીવદયાની વૃદ્ધિ થશે, જીવદયાના સંબંધમાં નવાનવાત
 “રણો જોડાશે, નિરાશ્રીત જૈન બંધુઓને આશ્રય મળશે, હાનીકારક રીતો
 “વાળે બંધ થશે, બાળકોને અટકશે, કન્યાવિક્રય બંધ થશે, મૃત્યુ પાત્ર
 “થતાં કારજો અટકશે, જૈન લગ્નવિધિ શરૂ થશે, પ્રમોદાત્માના કિસા
 “પ્રસિદ્ધિમાં આવશે, દયાની પડનારા ઉપર દયાણુ થશે, આપણી સ્થિતિ
 “આપણને જ્ઞાન થશે, સ્થિતિ સુધારવાં ઉત્સાહ વધશે, દેશ પરદેશ યાત્રા
 “નિમિત્તે તેમજ વ્યાપારાદિ નિમિત્તે જવાનું સર્વાંગ થશે અને આપણા
 “તના દરેક કાર્યો તરફ આપણા સમુદાયનું વલણ ખેંચાશે. આવી આપણ
 “યોગી કોન્ફરન્સને માટે દરેક બંધુઓએ તત્ત્વ મન ધનથી મદદ આપવ
 “તપર થવું જોઈએ. કોઈ સહમાગ્યના યોગે આવા મંડળની સ્થાપના મ
 “જીલાખચંદ્રજી ઠઠાના પ્રયાસથી અને બીજા લાગણીવાળા બંધુઓની
 “દૃઢથી થયેલી છે તો હવે તેને ટકાવી રાખવા, તેની પાસેનું ફાંડ વધારવ
 “અને તેને જોમ અને તેમ વચારે મજાનું કરવા દરેક શહેરના આગેવા
 “જૈનબંધુઓએ ધ્યાન આપવું જોઈએ. અને તેને મજાનું કર્યા પછી તે
 “તરફનો લાભ આપણે મેળવવો જોઈએ પોતાની પાસેના ફાંડના પ્રમાણમ
 “ને ખાતાના સેક્રેટરી સાહેબો દરેક બાબતની સંભાળ રાખવા લાગ્યા
 “પરંતુ ચારે જનરલ સેક્રેટરીની ઓફીસોના ખર્ચ માટે, મુકરર કરેલા પા
 “ખાતાઓના યોગ્ય નિર્વાહ માટે, દરવર્ષ કોન્ફરન્સ મળી શકે તેમ કર
 “માટે અને આપણા વર્ગના કિતની જોગે બાબતો જરૂરયાત તેને તરફ લ
 “આપવા માટે સારી ફાંડની અને દરવર્ષ સાલી આવે તેવી આબુ આવ
 “થવાની ખાસ જરૂર છે. તેટલા માટે આપણા ઘર દીડ અથવા માણ
 “દીડ દરવર્ષ ચાર આનાની રકમ કોન્ફરન્સના સુકૃત બંડારમાં મોકલવા
 “તજવીજ દરેક ગામ અને શહેરોમાં થવી જોઈએ.” કલ્યાણિ સુમારે દે
 “કાક પર્વત બાપુ કરવાથી શ્રોતાવર્ગ ઉપર સારી અસર થઈ હતી આ
 “તેજ દિવસે રાત્રે ફરીને શ્રી સચે એકઠા થઈ દરવર્ષ ઘર દીડ ચાર આ
 “એકઠા કરી કોન્ફરન્સની હેડઓફીસ તરફ મોકલાવવા લેખી ઠરાવ કર્યો હ

જૈન કન્યાશાળા તથા અમર વિદ્યાસભા સ્થપાયેલ જૈન વિદ્યાશાળા

પ્રવાસવર્ણન.

૪૭

મંત્રાસ કરતી માળાઓ તથા બાળકોની પરીક્ષા લઈ યોગ્ય સ્થાનાઓ કરવામાં આવી હતી.

આ પ્રસંગે શ્રી જૈનધર્મ પ્રસારક સભાની સ્થિતિ તથા તેના ધારી અને તેના તરફથી ચતા અનેક શુભ કાર્યોનું વૃતાંત સંમગવાથી શા. જનનાદાસ મોરારજી તથા શા. નેમચંદ લીમજી સંદેહ સભામાં લાઈ મેમ્બર તરિકે રાખવું થયા અને શા. મોહનલાલ નાગજી મદનજી પટેલા વર્ગના મેમ્બર થયા.

વેરાવળ-પ્રભાસ.

માંગરોળથી વેરાવળ જવાની ઇચ્છાવાળાને માટે પાછા કેશોદ જવો કરતો ચોરવાડ જતું વધારે સવલ છે. ચોરવાડ ગામ માંગરોળથી પાંચ માત્ર થાય છે ત્યાંથી બે ગાઉ દૂર સ્ટેશન છે. આ પ્રમાણે જવાથી રેલ્વેમાં કમિટી થતા ઉપરાંત ચોરવાડમાં સુંદર દેરાસર છે તેના દર્શનનો પણ લાભ મળી શકે છે.

વેરાવળ અને પ્રભાસ નજીક નજીક એક ગાઉને અંતરે દરીઆ કાંતારે બારેલા પ્રચિન શેડેરા છે. વેરાવળમાં કોટમાં અને બહાર કોટમાં એકેક સુંદર જિનમંદિર છે. પ્રભાસમાં તે એક સાથે ઘણા સુંદર નવ દેવાલયો છે. તેની અંદર પ્રાચીન, બગ્ચ અને મોટા કદની જિન પ્રતિમાઓ ખીરાજમાન કરેલી છે. શ્રીમદ્ધ્રુવની આ વિહાર ગુમિ હોવાથી આ તીર્થનું મુખનામ શ્રદ્ધપ્રભાસ છે. યાત્રા કરતા યોગ્ય સ્થળ છે. હાલમાં આરસ વિગેરેનું કામ બહુ વિશેષ ચાલતું હોવાથી આ દેરાસરોની રમણીકતામાં વધારો થયો છે.

વેરાવળ અને પ્રભાસ બંને સ્થાનકે શ્રી સંઘની મીટીંગો એકત્ર કરાવીને કોન્ટ્રી-સના સંબંધમાં બાંધણું કરવામાં આવ્યું હતું. પ્રભાસ સતોપી સુંદર હોવાથી ત્યાંનો પુરખ અને સ્ત્રી વર્ગ ઉપરાંત બાળકો પણ તમાસ આવતું સામગ્રી આપ્યા હતા. બંને ગામના સંધે ઘર દીક ચાર આના દર વર્ષે કોન્ટ્રી-સના સુદત બંડારમાં મોકલવાના ઠરાવ કર્યા છે અને તે ઉપર આમેવાનોએ પોતાની સહીઓ કરી છે.

વેરાવળમાં એક ગૃહસ્થ શા. કપુરચંદ લક્ષ્મીચંદ વાળાએ બાંધણું કરાવ્યું છે. કોન્ટ્રી-સના તરફ મોકલવા દેવામાં આવ્યા હતા.

૪૮

શ્રી જૈન ધર્મ પ્રકાશ.

બંને શેડુરોમાં બેઠેલ વિદ્યાશાળામાં અભ્યાસ કરતા બાળકોને તપાસ્યા અને તેમને થોડા ઉત્તેજન આપ્યું. કન્યાઓને વિશેષ રીતે અભ્યાસમાં જોડવા પ્રેરણા કરી. વિદ્યાશાળા માટે અહીં શેડુ ગુરુશાલભાઈ કરમચંદ તરફથી ખાસ મકાન બંધાવવામાં આવ્યું છે. તે બહુ સુંદર છે.

વેરા ચતુર્ભુજ તારાચંદ કરમચંદ. શા. પ્રેમજી રામચંદ પી. તાંબર અને શા. સુદરજી હરચંદ શ્રી જૈનધર્મ પ્રસારક સભા તરફથી થતા કામકામથી સંતોષ પામી તેના મેમ્બરો થયા તેમાં પ્રેમજીબાઈ લાલક મેમ્બર થયા છે.

પોરબંદર.

વેરાવળથી પોરબંદર જતાવું થતાં ત્યાં પણ શ્રી મંધની બીટીજ બો લાવીને કોન્ફરન્સની આવશ્યકતા સંબંધી બાપણ આપ્યું. તેમાં અનેક વિષયો ચર્ચા જેની અંદર ત્યાં જે જે બાબતો ખાસ કરવા લાયક હતી તે સૂચવી. અહીંના રાણાસાહેબના ચીફ મેડીકલ ઓફીસર ડા. સાહેબ ત્રીભુવનદાસ લહેરચંદ એલ. એમ. એન્ડ એસે. પણ એ સંબંધમાં સારું વિવેચન કર્યું. બાદ સુકૃત ભંડાર સંબંધી યોજના વિષે ચર્ચા ચાલતાં હવે પછી પહેલી જોગવાઈએ ફરીને શ્રી સંધના તમામ બાણસોને એકત્ર કરીને સદરજી બાબતનો હસાય કરવા મુકરર થયું જે ધારણા અનુસાર ત્યાં હરના થઈ ગયાના બંબર પાછળથી મળી ચુક્યા છે.

અહીં પણ વિદ્યાશાળામાં અભ્યાસ કરનારા બાળકો અને બાળકાઓનો અભ્યાસ તપાસ્યો.

અહીંના ચીફ મેડીકલ ઓફીસર ડા. ત્રીભુવનદાસ શ્રી જૈનધર્મ પ્રસારક સમાના લાલક મેમ્બર થયા.

અહીં મોટું દેરાસર છે તે બહુ વિશાળને રમણિક છે. વિદ્યાશાળા માટે બહુ સુંદર મકાન ખાસ બંધાવેલું છે. અને બીજી એક દેરાસર જતા દૂર છે તેના સંબંધમાં કાંઈક વાંધો ચાલે છે પરંતુ આગેવાન બાદશાહે એક સંબંધી તે દૂર દરવાની જરૂર છે.

(અવધૂ.)

પુસ્તક લેણરના અવરજવાપમે તથા મુનિરાજ મત્યે વિશિષ્ટ.

શ્રી ત્રિપતિ સંપ્રદાય પુરુષ ચરિત્ર મુખ્ય પત્ર પહેલું, શ્રી આ-
દિત્ય ચરિત્ર, આબુસાહેબ સચાજીદશિલ્પ બહાદુર તથા સેત
ચિત્રચંદ્રલાલ દીપચંદ સી. આઇ. ઇ. ની દ્રવ્ય સંબંધી સંપૂર્ણ
મદદથી અમારી તરફથી બહાર પાડવામાં આવેલ છે અને બીજું
પત્ર તૈયાર થવા આવ્યું છે. તેમજ આબુ ચરિત્ર (દસે પત્ર)
એમો સાહેબના આશ્રયથીજ બહાર પાડવામાં આવનાર છે.
અને તેની એક નકલ દરેક પુસ્તક લેણરમાં મુકવા માટે આપ-
વાનું તેમજ સંસ્કૃતના અભ્યાસી દરેક મુનિરાજને એક આપવા-
નું મુકરર પત્રવામાં આવ્યું છે. નેથી વિનંતી કરવાની કે તેમો
સાહેબે પત્રદ્વારા મંગાવી લેવાની કૃપા કરવી. આ ગ્રંથ અત્યુ-
ત્તમ હોવા સાથે ઘણા મોટા પ્રમાણવાળો (૩૫૦૦૦ શ્લોકનો)
છે અને તે બનતી રીતે વિશેષ ચુદ્ધ કરી નિર્ણયસાગર જેવા એક
પ્રેસમાં જેની રાઇપથી છપાવવામાં આવે છે. જૈન બંધુઓને આ
ગ્રંથ બહાર પડવાથી અસાધારણ લાલ મળવાનો છે. વેચણ
મંગાવનારાઓને પણ લગભગ બેડી કિમતેજ આપવાનું કરાવ્યું
છે. પહેલા પત્રનો બાઇડીંગ સહિત રૂ. ૩૨) રાખવામાં આવેલો છે.
જૈનશૈલીનું તેમજ રાખ્યાબંધ શબ્દોનું જ્ઞાન મેળવવા માટે આ
ગ્રંથ ખાસ ઉપયોગી છે. વિશેષ લખવાની આવશ્યકતા નથી.

વર્તમાન સમાચાર.

શ્રી શત્રુજય તીર્થપર ચતી આરાતના.

સુમારે એ વર્ષ અગાઉ પાલીતાણા દરબાર બેઠા પહેરીને
જાણ બાદ તેમને ત્યાં આવતા પરીણાઓને પણ તેવા પ્રકારની
ચરણ કરવા લાગ્યાથી અને હાલમાં ભાટ લોકોએ પણ બીડી
પીવા વિગેરેનું અન્યાય શુદ્ધ પગલું લેવાથી જૈનધર્મનો લાભ-
હી ઘણીજ દુખાયેલી છે. પાલીતાણા હાલે સાથેનો કેવો હલ્લો
સુખે સરકારમાં ચાલે છે. તેમના પરીણાઓએ હાલ લારેલા પ-
ગલાને માટે શ્રી સુખે વિગેરેના જૈન સહુદાય તરફથી પારેસો
કરવામાં આવેલ છે અને ભારતમાં તે આપણા ધારક અને આ-
શ્રીત છતાં અમિલી સામે ત્યાંની કોર્ટમાં ફાઇલ કરી છે એમનું જ

નહીં પણ આપણા પત્ન્ય સુતિ મહારાજને પણ અંદર દોર્યા છે. હાલમાં તે કેસ પાલીતાણાની કોર્ટમાં ચાલે છે. આ તમામ બાબતોને આગે જૈન વગેની લાગણી અન્યત્ર ઉશ્કેરાઈ ગયેલી છે. ધાર્મિક અપમાનના નિવારણને માટે દરેક પ્રકારનું જોખમ ખેડવા તૈયાર થઈ જાય છે. પાલીતાણા કોર્ટમાં કોઈ પણ પ્રકારે ધમ સંબંધી જીતુન ન ઉશ્કેરાય અને શાંતિ ફેલાય તેવો પ્રયાસ કરવાની જરૂર છે છતાં ઉલટાં પગલાં લેવામાં આવે છે. તેનું પરિણામ કેટલું આવવા સંભવ છે. ભારોને મારે તો જૈનવર્ગ પોતેજ સમજવાની જરૂર છે. એ લોકોને ક્રિયિત પણ ઉત્તેજન આપનારા આપણા તીર્થના શત્રુપણાની ગરજ સારે છે. મુઝ જૈનો એવી નીચ વૃત્તિ ધરાવનારા બારેડોને કોઈ પણ પ્રકારની સહાય આપે એ છતી આંખે કુપ પતન કરવા જેવું છે. આ બાબત હાલ વધારે લખતા નથી.

શ્રી આમલનેર પ્રાંતીક કોન્ફરન્સ.

ગયા ચેત્ર વદી ૪ ને વદી ૫ મે શ્રી આમલનેર ખાતે ૬-ફીચ જૈન પ્રાંતીક કોન્ફરન્સ શ્રી અમદાવાદ નિવાસી નગરશીઠ સ્મિતજીભાઈ લાલભાઈના પ્રમુખપણા નીચે મળી હતી. જુદા જુદા ૨૦૦ ગામોના ૬૦૦ ઉલીંગેટો પધાર્યા હતા. મેદકોની અંદર સ્ત્રી વગર પણ સારી સંખ્યામાં હતા. આ કોન્ફરન્સનું હામ પુરેપુરું ફોલોવ કરી સાથે પરાય થયું છે. તેનો સવિસ્તર હેવાલ કોન્ફરન્સ હોટેલના ચોથા અંકમાં પ્રગટ થયેલો હોવાથી અમે વધારે જ-આ ન રોકતાં તે હેવાલ વાંચવા લાલચણ કરીએ છીએ અને તેમાં પ્રમુખ સાહેબના તથા શીઠ લાલભાઈ દલપતભાઈના ભાષણ વાંચવા બાદ ધ્યાન ખેંચીએ છીએ. આવી કોન્ફરન્સો દરેક પ્રાંતમાં હરવાનો આવશ્યકતા છે. તેમ જરૂરથીજ કોન્ફરન્સમાં થતા દર્શાવેલા અવલ થઈ શકવા સંભવ છે.

પંચાપુર ખાતે ચાલતા માસમાં ઉત્તર ગુજરાતની પ્રાંતીક કોન્ફરન્સ મળનાર છે તેની હકીકત આવતા અંકમાં આપશું.

છપાઈ બહાર પડ્યું છે.

શ્રી ત્રિપાઠિ શલોકાકા પુરૂષ સરિત્ર ભાષાંતર.

પર્વ ૧ હું અને ૨ જુ.

કિંમત રૂ-૪-૦. પ્રકાશના આલોકોને મારે ૧-૧૨-૦

સભાના મેમ્બરોને મારે રૂ ૧-૧૨-૦ પોસ્ટેજ જુદું.

પણ સુદર લાઠપ ફાગળ અને બાઘડીગધી તૈયાર કરવામાં આવેલ છે.